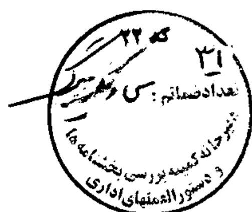
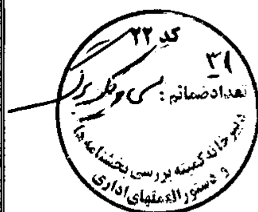

شیوه نامه اجرایی آیین نامه آموزش و پرورش تلفیقی – فراگیر کودکان و دانش آموزان با نیازهای ویژه

سال ۱۳۹۲

فهرست مطالب

مقدمه

توجه به روند آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه در کشورهای پیشرفته جهان به ویژه روش آموزش تلفیقی – فراگیر اثرات مثبت آن را در نزدیک کردن کودکان و دانش آموزان با نیازهای ویژه به جامعه نشان می دهد. در سالهای اخیر مدارس تا حد زیادی تغییر کرده اند . یکی از تغییرات عمده ، تلفیق دانش آموزان با نیازهای ویژه در مدارس عادی است . آموزش تلفیقی در بسیاری از مدارس امری موفقیت آمیز بوده و مشاهده شده که دانش آموزان با نیازهای ویژه که در کنار سایر دانش آموزان در مدارس تحصیل می کنند ، محدوده گسترده تری از رفتارهای اجتماعی مناسب را کسب کرده اند ، مهارتهای زبانی آنان افزایش یافته و در دستیابی به اهداف تحصیلی موفق شده اند . تلفیق در مدارس عادی به آنان امکان می دهد تا به عنوان اعضای مهم و مؤثر جامعه و مدرسه در نظر گرفته شوند.

با توجه به این که در روش آموزش تلفیقی لازم است دانش آموزان با نیازهای ویژه خود را با شرایط مدرسه و کلاس هماهنگ نمایند ، بنابراین بخش عمده سازگاری و هماهنگی متوجه دانش آموز می شود که این امر مشکلات بسیاری را برای وی در بر خواهد داشت. به منظور کاهش این مشکلات، از حدود ۳ دهه قبل رویکرد فراگیرسازی یا هماهنگ شدن کلاس و مدرسه با نیازهای خاص و ویژگی های دانش آموزان با نیازهای ویژه مطرح شده و به سرعت گسترش یافته است . رویکرد فراگیر سازی در راستای تکمیل فرایند تلفیق ، به منظور فراهم آوردن زمینه های مورد نیاز برای آموزش همه افراد صرف نظر از تفاوتهای فردی آنان ، مطرح شده است . در این رویکرد ، بر ضرورت و فوریت آموزش همه کودکان ،جوانان و بزرگسالان درنظام آموزش عادی تأکید و نگرش های تبعیض آمیز نفی شده و بر تشکیل جوامعی دوستانه و فراگیر جهت دستیابی همه کودکان و جوانان به آموزشی مؤثر و مناسب پافشاری شده است .

شیوه نامه اجرایی آیین نامه آموزش و پرورش تلفیقی- فراگیر کودکان و دانش آموزان با نیازهای ویژه در راستای ارتقاء کمی و کیفی نظام آموزش و پرورش کشور و تحقق آموزش برای همه ، تدوین شده است . امید است با اجرای مطلوب و متعهدانه آن و رفع کاستی ها و مشکلات اجرایی ، هر روز گامی بلند تر در راستای ایجاد نظام آموزش فراگیر و مطلوب برای همه کودکان و دانش آموزان کشورمان برداریم .

فصل اول : اهداف و تعاریف

ماده ۱ : اهداف

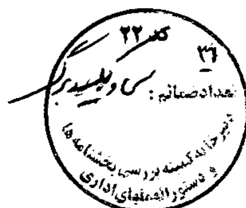
اهداف آموزش تلفیقی - فراگیر کودکان و دانش آموزان با نیازهای ویژه عبارت است از:

۱-۱. ایجاد فرصت های برابر آموزشی و پرورشی برای تمامی کودکان واجب التعلیم

۱-۲. ایجاد آمادگی در دانش آموزان با نیازهای ویژه جهت ورود به عرصه جامعه و زندگی کردن در کنار سایر افراد

۱-۳. ایجاد زمینه های لازم برای بهبود شاخص های کمی و کیفی آموزش و پرورش

۱-۴. ایجاد زمینه های تعامل صحیح بین دانش آموزان عادی و دانش آموزان با نیازهای ویژه

ماده ۲ : تعاریف

۱-۲. آموزش تلفیقی - فراگیر : رویکردی است که در آن دانش آموزان با نیازهای ویژه در واحدهای آموزشی عادی (دولتی یا غیر دولتی) در تمامی دوره های تحصیلی در کنار سایر دانش آموزان جایدهی شده و با بهره گیری از برنامه های درسی مشترک و تمهید انطباق های محیطی و مناسب سازی برنامه درسی با پشتیبانی آموزگار / دبیر رابط به تحصیل می پردازند .

۲-۲. دانش آموزان با نیازهای ویژه: دانش آموزانی هستند که به سبب نارسایی جسمی، ذهنی، روان شناختی، هیجانی یا اجتماعی در زمینه یادگیری یا سازگاری با محیط دارای مشکلاتی هستند. دانش آموزان با نیازهای ویژه تحت پوشش آموزش تلفیقی – فراگیر شامل دانش آموزان دارای هوش مرزی(دیرآموز) ، با مشکلات ویژه یادگیری و گروه های آسیب دیده بینایی، شنوایی، جسمی – حرکتی ، مشکلات رفتاری – هیجانی (خفیف تا متوسط) با هوشبهر مرزی به بالا می شوند و بر اساس میزان و نوع نیازهایشان در دو گروه دارای نیازهای خفیف و شدید قرار می گیرند.

۱-۲-۲. دانش آموزان آسیب دیده بینایی:

۱-۱-۲-۲. دانش آموزان کم بینا (دچار آسیب دیدگی خفیف تا متوسط بینایی): دانش آموزانی هستند که میزان باقیمانده بینایی آنها با استفاده از وسایل کمک بینایی به حدی کم و محدود است که قادر به استفاده از خطوط کتابهای عادی نبوده و برخورداری آنان از آموزش و پرورش ، مستلزم استفاده از کتاب های درشت خط باشد . حداکثر حدت بینایی اصلاح شده چنین دانش آموزانی از ۲۰/۲۰۰(بیست ، دویستم) بیشتر و از ۲۰/۷۰ (بیست ،هفتادم) کمتر است .

۲-۱-۲-۲. دانش آموزان نابینا (دچار آسیب دیدگی شدید تا عمیق بینایی) : به دانش آموزانی اطلاق می شود که فاقد بینایی بوده و یا میزان باقیمانده بینایی آنها علی رغم استفاده از وسایل کمک بینایی به حدی کم و محدود باشد که ایجاب نماید آموزش آنها از طریق روش های آموزشی ویژه نابینایان و خط بریل صورت پذیرد ، حداکثر حدت بینایی اصلاح شده چنین دانش آموزانی از ۲۰/۲۰۰ (بیست ، دویستم) کمتر بوده و یا زاویه دیدشان در بزرگترین قطر از ۲۰ درجه ، بیشتر نیست .

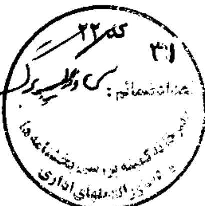
۲-۲-۲. دانش آموزان آسیب دیده شنوایی:

۱-۲-۲-۲. دانش آموزان کم شنوا (دچار آسیب دیدگی خفیف تا متوسط شنوایی) : به دانش آموزانی اطلاق می شود که میزان باقیمانده شنوایی آنها با استفاده از وسایل کمک شنوایی و بهره گیری از راهنمایی های آموزشی برای دریافت مطالب شنیداری و گفتاری کافی بوده و میزان ناتوانی حس شنوایی آنان بین ۳۵ تا ۷۰ دسیبل باشد.

۲-۲-۲-۲. دانش آموزان ناشنوا (دچار آسیب دیدگی شدید تا عمیق شنوایی) : به دانش آموزانی اطلاق می شود که با میزان باقیمانده شنوایی خود ، علی رغم استفاده از وسایل کمک شنوایی ، نتوانند گفتار دیگران را از طریق حس شنوایی بشنوند . به عبارت دیگر ، میزان ناتوانی حس شنوایی ۷۰ دسیبل یا بیشتر بوده و لذا از فراگیری زبان پیرامون خود از طریق حس شنوایی، محروم هستند .

۳-۲-۲. دانش آموزان معلول جسمی - حرکتی:

۱-۳-۲-۲. دانش آموزان معلول جسمی _ حرکتی خفیف و متوسط : به دانش آموزانی اطلاق می شود که علی رغم معلولیت جسمانی در اندام های فوقانی ، تحتانی یا هر دو ، دارای هوشبهر مرزی و بالاتر باشند ، به طوری که با استفاده از تسهیلات ، ابزارها و تجهیزات ویژه ، می توانند از امکانات آموزشی _ پرورشی بهره گیری نمایند .

۲-۳-۲-۲ . دانش آموزان معلول جسمی ـ حرکتی شدید و عمیق : به دانش آموزانی اطلاق می شود که علی رغم داشتن هوشبهر مرزی و بالاتر ، به علت آسیب دیدگی شدید در اندام های فوقانی ، تحتانی یا هر دو قادر به انجام امور شخصی نباشند ، به طوری که با ایجاد تسهیلات ، انطباق و تعدیل روش های آموزشی و پرورشی ، ابزارها و تجهیزات ویژه ، می توانند از امکانات آموزشی ـ پرورشی بهره گیری نمایند .

۴-۲-۲. دانش آموزان دارای مشکلات رفتاری – هیجانی (خفیف تا متوسط):

به دانش آموزانی اطلاق می شود که پاسخ های رفتاری یا هیجانی آنها در مدرسه به صورت مستمر با هنجارهای پذیرفته شده بر اساس سن، جنسیت، قومیت یا فرهنگ، تفاوت معنی داری با همسالان خود دارد به گونه ای که بدون داشتن علت آسیب دیدگی هوشی، حسی،جسمی بر عملکرد تحصیلی، رفتار کلاسی، مراقبت از خود، روابط اجتماعی، سازگاری شخصی اثر بگذارد.

۵-۲-۲. دانش آموزان دارای مشکلات ویژه یادگیری:

به دانش آموزانی اطلاق می شود که در یک یا چند فرایند پایه مربوط به استفاده از زبان گفتاری و نوشتاری دچار اختلال هستندکه این وضعیت ممکن است خود را در توانایی ناقص برای گوش دادن، تفکر، خواندن، نوشتن، املاء یا محاسبات ریاضی نشان دهد.

۶-۲-۲. دانش آموزان دارای هوش مرزی(دیرآموز):

به دانش آموزانی اطلاق می شود که از نظر هوش (بر اساس منحنی نرمال) در حد فاصل یک تا دو انحراف معیار پایین تر از میانگین بوده و از نظر یادگیری مهارت های تحصیلی کندتر از همسالان دارای هوش متوسط، عمل کرده و فاقد اشکالات اساسی در رفتار های انطباقی هستند. در این شیوه نامه دانش آموزان دارای هوش مرزی در گروه دانش آموزان دارای نیازهای ویژه خفیف تا متوسط قرارمی گیرند.

۳-۲ . آموزگار / دبیر رابط:

آموزگار / دبیر متخصصی است که در واحدهای آموزشی عادی با پاسخگویی به نیازهای آموزشی و پرورشی دانش آموزان با نیازهای ویژه از طریق پشتیبانی و همکاری مشترک با آموزگار / دبیر کلاس، تسهیلات و خدمات آموزشی، پرورشی و توان بخشی ویژه دانش آموزان با نیازهای ویژه را فراهم می آورد .

۴-۲ . واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر:

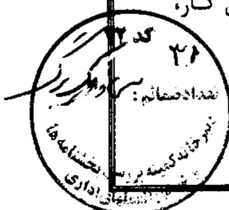
به واحدهای آموزشی آموزش و پرورش عادی اطلاق می شود که با بهره گیری از مناسب سازی فضا، تجهیزات آموزشی و روش کار خود و نیز کارکنان آموزش دیده برای دانش آموزان با نیازهای ویژه آموزش و پرورش مناسب را فراهم می کنند .

۵-۲ . واحد آموزشی پشتیبان :

یکی از مدارس استثنایی که علاوه بر وظایف معمول، هماهنگی، نظارت و پشتیبانی از فعالیت های آموزشی، پرورشی و توان بخشی دانش آموزان با نیازهای ویژه در واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیر را بر عهده دارد .

۶-۲ . آموزگار / دبیر تلفیقی - فراگیر :

به آموزگار / دبیر آموزش دیده واحد آموزشی عادی اطلاق می شود که با ایجاد انطباق ها و تعدیل ها ی لازم در روش کار، پذیرنده دانش آموزان با نیازهای ویژه در کلاس درس خویش است.

۷-۲. اتاق مرجع :

مکان مناسب و تجهیز شده ای در واحدها ی آموزشی عادی است که در آن تسهیلات و خدمات ویژه آموزشی، پرورشی و توان بخشی به دانش آموزان با نیازهای ویژه و خانواد ه های آنان به صورت فردی یا گروهی ارایه می شود .

فصل دوم : سازماندهی

ماده ۳ : پذیرش و جایگزینی دانش آموزان مشمول آموزش تلفیقی – فراگیر در نزدیک ترین واحدها ی آموزشی عادی به محل زندگی آنان توسط ادارات آموزش و پرورش مناطق/ نواحی با معرفی ، نظارت و هماهنگی اداره آموزش و پرورش استثنایی استان انجام می پذیرد .

تبصره : اخذ موافقت کتبی والدین دانش آموزان جهت استفاده فرزندشان از آموزش تلفیقی - فراگیر ضروری است .

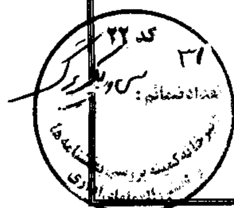
ماده ۴: به ازای هر دانش آموز با نیازهای ویژه برابر با جدول زیر معلم رابط تعلق خواهد گرفت:

گروه	ساعت (در هفته)
کم بینا ،کم شنوا ، معلول جسمی – حرکتی خفیف و متوسط، مشکلات رفتاری – هیجانی خفیف تا متوسط	۲
نابینا، ناشنوا، معلول جسمی – حرکتی شدید و عمیق	۴

دانش آموزان دارای مشکلات ویژه یادگیری و مشکلات رفتاری – هیجانی (خفیف تا متوسط) به ترتیب از خدمات تخصصی مراکز مشکلات ویژه یادگیری و مراکز مشکلات ویژه رفتاری برابر با ضوابط آن مراکز برخوردار خواهند شد. دانش آموزان دارای هوش مرزی (دیرآموز) از آموزش های جبرانی بهره مند خواهند شد و با توسعه امکانات و نیروی انسانی در سال های آتی، این گروه نیز شامل ارایه خدمات متنوع این شیوه نامه قرار خواهند گرفت. اولویت تخصیص معلم رابط با گروه نیازهای ویژه شدید می باشد.

تبصره۱ : ساعات مورد نیاز هر دانش آموز با نیازهای ویژه به بهره گیری از خدمات آموزگار / دبیر رابط ، با توجه به ویژگی های وی و مقررات مربوطه ، پس از بررسی و پیشنهاد آموزگار / دبیر کلاس و آموزگار / دبیر رابط با تأیید مدیر واحد آموزشی تلفیقی – فراگیر در برنامه هفتگی آموزگار / دبیر رابط پیش بینی می گردد . آموزگار / دبیر رابط با هماهنگی آموزگار / دبیر کلاس در کلاس درس حضور پیدا کرده و مشکلات دانش آموز را برطرف می نماید.

تبصره ۲ : با تصویب کمیته برنامه ریزی استان ، در صورت عدم تأمین آموزش های جبرانی، با توجه به نیاز دانش آموز، میزان ساعات بهره گیری از خدمات معلم رابط برای دانش آموزان با نیازهای خفیف و شدید تا سقف دو برابر قابل افزایش خواهد بود.

تبصره ۳ :در صورتی که دانش آموزان با نیازهای آموزشی در چند واحد آموزشی تلفیقی – فراگیر جایدهی شده باشند، سازماندهی آموزگار/ دبیر رابط در واحد آموزشی که بیشترین ساعات کاری او را به خود اختصاص داده است، انجام خواهد شد. در سازماندهی آموزگار / دبیر رابط در واحدهای آموزشی تلفیقی – فراگیر، لازم است ساعات کار آنان به نحوی تنظیم شود که کمتر در واحدهای مختلف بوده و حتی الامکان در یک روز در یک واحد آموزشی حضور داشته باشند.

ماده ۵ : در هر کلاس درس فقط یک دانش آموز با نیازهای ویژه شدید و عمیق یا سه دانش آموز با نیازهای ویژه خفیف تا متوسط جایدهی می شوند. تعداد دانش آموزان این کلاس ها با هماهنگی کمیته برنامه ریزی استان تا سقف ۲۵ نفر رعایت شود .

تبصره: در صورت عدم امکان تشکیل کلاس های تک پایه و ضرورت دایر کردن کلاس چند پایه، حداکثر سه دانش آموز با نیازهای ویژه در هر کلاس جایدهی می شود.

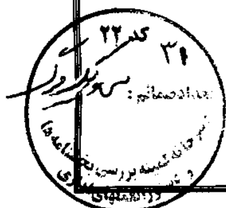
ماده ۶ : واحدهای آموزشی تلفیقی– فراگیر جهت ارایه خدمات آموزشی ویژه، پرورشی و توان بخشی به دانش آموزان با نیازهای ویژه محل مناسبی را به عنوان اتاق مرجع اختصاص داده و با نظر و همکاری آموزگار / دبیر رابط نسبت به تجهیزآن اقدام نمایند.

ماده ۷ : مدیر واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر مسوؤل تنظیم برنامه آموزشی آموزگار / دبیر رابط در روز/ روزهای حضور در واحد آموزشی می باشد.

تبصره ۱ : ارزشیابی سالانه آموزگار / دبیر رابط برعهده مدیر واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر و بر اساس عملکرد آموزگار / دبیر رابط نسبت به شرح وظایف خواهد بود.درصورتی که آموزگار / دبیر رابط در چند واحد آموزشی جایدهی شده باشد، ارزشیابی وی به تشخیص اداره آموزش و پرورش منطقه و بر اساس بررسی نتایج ارزشیابی سالانه مدیران واحدهای آموزشی تلفیقی – فراگیر انجام خواهد شد.

ماده ۸ : در صورت نیاز دانش آموز تلفیقی - فراگیر به خدمات توان بخشی پس از تشخیص آموزگار / دبیر رابط با همکاری مستقیم والدین، دانش آموز در خارج از ساعات درسی از امکانات و خدمات موجود در واحدهای آموزشی پشتیبان و یا نزدیک ترین مراکز دولتی یا غیر دولتی بر اساس ضوابط مربوط استفاده خواهد نمود . در صورت تامین منابع، چنانچه مربیان توان بخشی واحدهای آموزشی پشتیبان در ساعات غیر موظف خدماتی را به دانش آموزان تلفیقی - فراگیر ارائه نمایند، پس از صدور ابلاغ ، متناسب با ساعات ارائه خدمات بر اساس گزارش آموزگار / دبیر رابط و تأیید مدیر واحد آموزشی پشتیبان ، حق الزحمه (اضافه کار) مطابق مقررات دریافت خواهند کرد .

ماده ۹ : وسایل خاص توان بخشی،کمک آموزشی، پرورشی و تربیت بدنی مورد نیاز دانش آموزان دارای نیازهای ویژه شاغل به تحصیل در واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیر همانند سایر دانش آموزان دارای نیازهای ویژه شاغل به تحصیل در واحد آموزشی

پشتیبان در صورت تامین منابع از طریق اداره کل آموزش و پرورش استان تهیه و با نظارت اداره آموزش و پرورش استثنایی استان میان واحدهای آموزشی پشتیبان توزیع و توسط آموزگار/ دبیر رابط در اختیا ر آنان قرار خواهد گرفت .

فصل سوم : شرایط انتخاب و شرح وظایف عوامل اجرایی

ماده۱۰: شرایط انتخاب آموزگار / دبیر رابط:

الف. داشتن حداقل ۳ سال سابقه کار آموزشی رسمی/ پیمانی رضایت بخش در کلاس های ویژه/ تلفیقی- فراگیر.

تبصره ۱ : در صورت عدم وجود نیروی واجد شرط حداقل سابقه بند الف انتخاب نیرو با رییس اداره آموزش و پرورش استثنایی و معاون آموزش ابتدایی / متوسطه اداره کل/ منطقه استان خواهد بود و ضروری است که دبیران رابط در دوره متوسطه در یکی از مواد درسی تسلط کامل داشته و با دیگر مواد درسی نیز آشنایی نسبی داشته باشند.

ب. دارا بودن حداقل مدرک کارشناسی در رشته های علوم تربیتی و روان شناسی برای دوره های پیش دبستانی و ابتدایی و مدرک کارشناسی در تمامی رشته ها برای دوره متوسطه و پیش دانشگاهی (درصورت عدم تامین نیروی موردنظر، از افراد دارای حداقل مدرک کاردانی استفاده شود).

ج. دارا بودن توانمندی های لازم مرتبط با شرح وظایف شغلی محوله.

ماده ۱۱ : اداره کل آموزش و پرورش استان موظف است به تدریج و برابر نیاز، نسبت به تربیت آموزگاران/ دبیران رابطی که بتوانند به همه گروه های دانش آموزان با نیازهای ویژه تسهیلات و خدمات لازم را ارایه نمایند، از طریق برگزاری دوره های آموزش ضمن خدمت و کارگاه های آموزشی اقدام نماید.

تبصره: آموزگاران / دبیران آموزش عادی که دوره های آموزشی تخصصی مرتبط با آموزش و پرورش استثنایی و یا آموزش تلفیقی- فراگیر را با موفقیت گذرانده اند با رعایت شرایط انتخاب آموزگاران / دبیران رابط پس از تأیید اداره آموزش و پرورش استثنایی و معاون آموزش ابتدایی / متوسطه اداره کل استان لازم است به عنوان آموزگار/ دبیر رابط انجام وظیفه نمایند. اولویت انتخاب دبیر رابط در دوره متوسطه، دبیر همان کلاس و یا دبیر همپایه می باشد.

ماده ۱۲ : وظایف آموزگار / دبیر رابط :

آموزگار / دبیر رابط علاوه بر انجام وظایف عمومی معلمان / دبیران که در مقررات ذیربط آمده است، انجام وظایف ویژه ذیل را نیز برعهده خواهد داشت:

۱-۱۲. حضور منظم در واحدهای آموزشی محل مأموریت خویش، برابر ابلاغ صادره از اداره آموزش و پرورش منطقه و انجام وظیفه تحت نظر مدیر یا مدیران آن واحدها.

۲-۱۲. ارایه آگاهی های لازم به مدیر، معاونان و سایر کارکنان واحد آموزشی محل خدمت خویش در خصوص نیازهای نوآموزان و دانش آموزان با نیازهای ویژه و چگونگی پاسخگویی به این نیازها و ارجاع دانش آموزان مشکوک به مشکل جهت ارزیابی های تخصصی.

۳-۱۲. برقراری ارتباط سازنده با:

۱-۳-۱۲. آموزگاران / دبیران و مربیان واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیر به منظور تشریک مساعی با آنان در رابطه با تدوین راهبردهای آموزشی و تربیتی مناسب و همکاری در انجام تدریس و انتقال دانش و مهارت های ضروری به آنان.

تبصره : تدریس و کمک به رفع اشکالات درسی دانش آموز با نیازهای ویژه در مواردی که این امر توسط معلم کلاس به علت عدم آشنایی با دانش آموزان با نیازهای ویژه مقدور نباشد.

۲-۳-۱۲. دانش آموزان با نیازهای ویژه و خانواده های آنان جهت ارایه خدمات مشاوره ای مورد نیاز با همکاری مراکز ذیصلاح و هدایت و راهنمایی آنان در زمینه تهیه و نحوه استفاده از وسایل آموزشی و توان بخشی مورد نیاز و به کارگیری روش های مناسب تربیتی و بهره مندی از همکاری والدین.

۴-۱۲. کمک به دانش آموزان با نیازهای ویژه در جهت آشنایی با محیط واحد آموزشی، کلاس درس و ضوابط و مقررات واحد آموزشی با همکاری همکلاسان و معلم کلاس.

۵-۱۲. حضور در جلسات امتحانات داخلی و نهایی دانش آموزان با نیازهای ویژه با هماهنگی مدیر واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر برابر با آیین نامه امتحانات مصوب شورای عالی آموزش و پرورش.

۶-۱۲. تلاش در جهت رفع مشکلات آموزشی و پرورشی دانش آموزان با نیازهای ویژه با همکاری معلم کلاس، همکلاسان و والدین آنان.

۷-۱۲. تهیه فهرستی از نیازهای آموزشی، پرورشی و توان بخشی دانش آموزان با نیازهای ویژه و تلاش در جهت تأمین نیازهای آنان از طریق مدیران واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیر و پشتیبان، نهادهای دولتی، غیردولتی و خیریه.

۸-۱۲. انجام همکار ی های لازم در زمینه:

۱-۸-۱۲. تعیین ساعات آموزش های جبرانی مورد نیاز دانش آموزان با نیازهای ویژه با کمک معلم کلاس و تأیید مدیر واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر و کمک به اجرا و ارزیابی میزان اثربخشی این آموزش ها.

۲-۸-۱۲. برگزاری ارزشیابی های دانش آموزان با نیازهای ویژه برابر مقررات مربوط.

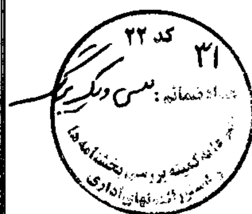
۳-۸-۱۲. ارایه راهنمایی و همکاری با مدیر و کارکنان واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیر در جهت مناسب سازی فضاهای آموزشی

۴-۸-۱۲. اجرای شیوه نامه ها و مقررات آموزشی ویژه دانش آموزان مشمول آموزش تلفیقی - فراگیر.

۵-۸-۱۲. تهیه، طراحی و ساخت وسایل آموزشی و کمک آموزشی مناسب برای بهبود و ارتقاء یادگیری دانش آموزان با نیازهای ویژه با مشارکت و همفکری معلم کلاس.

۶-۸-۱۲. بررسی میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان با نیازهای ویژه و طراحی راهبردهای مناسب برای تسهیل پیشرفت آنان با مشارکت و همفکری معلم کلاس.

۷-۸-۱۲. مناسب سازی و تسهیل امتحانات و ارزشیابی های مستمر و پایانی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه با مشارکت و همفکری معلم کلاس.

۸-۸-۱۲. اجرای فعالیت های فرهنگی، هنری و تربیت بدنی با همکاری مربیان پرورشی و تربیت بدنی

۹-۱۲. برنامه ریزی و ارایه خدمات، تسهیلات و آموزش های مورد نیاز دانش آموزان با نیازهای ویژه در اتاق مرجع، به صورت فردی یا گروهی (در زمینه آموزش خط بریل، جهت یابی و تحرک، گفتارخوانی، تربیت شنوایی، مهارت های حرکتی، مهارت های فردی و اجتماعی، راهبردهای یادگیری و تعدیل های رفتاری) با همکاری مدیر واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر و معلم کلاس و تلاش در جهت تجهیز اتاق مرجع به وسایل لازم.

۱۰-۱۲. شرکت فعال در جلسات شوراهای مدرسه، آموزگاران/ دبیران، گروه های آموزشی معلمان عادی و رابط، گردهمایی ها و جلسات مربوط.

۱۱-۱۲. راهنمایی دانش آموزان با نیازهای ویژه و والدین آنها در زمینه های تربیتی و تحصیلی با همکاری افراد ذیربط و ارجاع به مراکز ذیصلاح در صورت نیاز.

۱۲-۱۲. معرفی دانش آموزان با نیازهای ویژه به مدیران واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیر و پشتیبان جهت بهره مندی از خدمات توان بخشی در صورت نیاز.

۱۳-۱۲. تدوین گزارش پیشرفت و اقدامات انجام گرفته در مورد دانش آموزان با نیازهای ویژه تحت پوشش (بر اساس کاربرگ پیوست شماره ۱) با همکاری معلم کلاس های مربوط و ارایه به مدیران واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیر و پشتیبان.

۱۴-۱۲. ارتباط مستمر و هماهنگی با واحد آموزشی پشتیبان در جهت رفع مسایل و مشکلات دانش آموزان با نیازهای ویژه، آموزگاران/ دبیران و والدین آنان.

۱۵-۱۲. تلاش در جهت اشاعه فرهنگ تدریس مشارکتی در کلاس درس، کار گروهی، یادگیری مشارکتی و اقدام پژوهی.

۱۶-۱۲ . هماهنگی و ارتباط مستمر با مدیر واحد آموزشی پشتیبان، در راستای انجام وظایف محوله.

ماده ۱۳: وظایف آموزگار / دبیر کلاس تلفیقی – فراگیر:

آموزگار / دبیر کلاس تلفیقی - فراگیر، علاوه بر انجام وظایف عمومی شغل مربوط که در مقررات ذیربط آمده است، انجام وظایف ویژه ذیل را نیز برعهده خواهد داشت:

۱-۱۳. فراهم آوردن فرصت های یاددهی- یادگیری لازم برای دانش آموزان با نیازهای ویژه با همکاری معلم / دبیر رابط از طریق:

۱-۱-۱۳. معرفی دانش آموزان مشکوک به مشکل جهت ارجاع به مراکز تخصصی

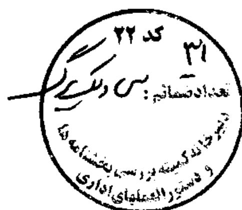
۲-۱-۱۳. مناسب سازی و تسهیل ارزشیابی های مستمر و پایانی برابر با آیین نامه امتحانات مصوب شورای عالی آموزش و پرورش.

۳-۱-۱۳. بهره گیری از روش های آموزشی متنوع و مناسب از جمله تدریس مشارکتی، کارگروهی و یادگیری مشارکتی.

۲-۱۳. بهره گیری از تجارب، مهارت ها و کمک های آموزگار/ دبیر رابط به منظور شناسایی دانش آموزان با نیازهای ویژه و بهبود فرآیند آموزش و پرورش آنان از طریق تلاش مشترک با وی.

۳-۱۳. کوشش در برقراری ارتباط صحیح و مثبت:

۱-۳-۱۳. بین دانش آموزان علی رغم وجود تفاوت ها

۲-۳-۱۳. با خانواده دانش آموزان در جهت تسهیل فرآیند آموزش و پرورش و پاسخگویی به نیازهای ویـژه آنـان بـا بهـره گیـری از کمک های آنان.

۴-۱۳. شرکت در دوره های آموزش ضمن خدمت در زمینه آموزش های تلفیقی و فراگیر.

۵-۱۳. همکاری در برگزاری آموزش های جبرانی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه، برابر مقررات.

۶-۱۳. همکاری با آموزگار/ دبیر رابط در تهیه گزارش پیشرفت دانش آموزان با نیازهای ویژه تحت پوشش.

۷-۱۳. معرفی دانش آموزان با نیازهای ویژه بر اساس توانمندی های آنان به آموزگار/ دبیر رابـط و مـدیر واحـد آموزشـی تلفیقـی - فراگیر، جهت شرکت در مسابقات علمی، فرهنگی، هنری و ورزشی عادی و ویژه.

ماده ۱۴: وظایف مدیر واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر:

مدیر واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر، علاوه بر انجام وظایف عمومی شغل مربوط که در مقررات ذیربط آمـده اسـت، انجـام وظـایف ویژه ذیل را نیز بر عهده خواهد داشت:

۱-۱۴. ثبت نام و جایدهی دانش آموزان با نیازهای ویژه در کلاس های واحد آموزشی براساس ضوابط و مقررات مربوط.

۲-۱۴. پیگیری و تأمین آموزگار/ دبیر رابط از طریق اداره آموزش و پرورش منطقه.

۳-۱۴. ایجادو تسهیل همکاری بین آموزگار / دبیر رابط و سایر آموزگاران / دبیران و کارکنان واحد آموزشی

۴-۱۴. برگزاری کلاس های آموزش جبرانی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه در طول سال تحصیلی بر اساس ضوابط مربوط.

۵-۱۴. تشکیل و تجهیز اتاق مرجع با همکاری آموزگاران/ دبیران رابط، واحدهای آموزشی پشتیبان، اداره آموزش و پرورش منطقه و اداره آموزش و پرورش استثنایی استان.

۶-۱۴. ایجاد ارتباط با خانواده دانش آموزان با نیازهای ویژه و عادی و تسهیل پذیرش فرزندان آنان در مدرسه از طریق ایجاد رابطـه مستمر و همکاری آنان با آموزگار / دبیر کلاس و آموزگار / دبیر رابط و ایجاد زمینه آموزش های لازم در صورت ضرورت.

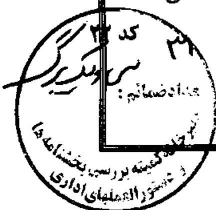
۷-۱۴. معرفی دانش آموزان با نیازهای ویژه به مراکز توان بخشی و واحدهای آموزشی پشتیبان با همکـاری آموزگـار/ دبیـر رابـط و والدین آنان.

۸-۱۴. مناسب سازی فضای واحد آموزشی متناسب با وضعیت دانش آموزان با نیازهای ویژه با کمک اداره آموزش و پرورش منطقـه، اداره کل نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس استان و انجمن اولیاء و مربیان واحد آموزشی.

۹-۱۴. ایجاد تسهیلات لازم جهت ارزشیابی دانش آموزان با نیازهای ویژه بر اساس مقررات مربوط با همکاری آموزگار/ دبیـر رابـط و آموزگار / دبیر کلاس.

۱۰-۱۴. ارسال گزارش های لازم در زمینه اقدامات انجام یافته در ارتباط با دانش آموزان با نیازهای ویژه بـه اداره آمـوزش و پـرورش منطقه و پیگیری امور آنان.

۱۱-۱۴. ایجاد هماهنگی و معرفی آموزگاران / دبیران رابط و کلاس های تلفیقی - فراگیر جهت شرکت در دوره های آموزش ضمن خدمت مرتبط با آموزش تلفیقی - فراگیر، جلسات گروه های آموزشی و گردهمایی های مرتبط.

۱۴-۱۲. شرکت در دوره های آموزش ضمن خدمت، همایش ها و گردهمایی های مربوط به آموزش تلفیقی - فراگیر.

۱۴-۱۳. همکاری در جهت تأمین نیازهای آموزشی، پرورشی و توان بخشی دانش آموزان با نیازهای ویژه با هماهنگی واحد آموزشی پشتیبان و آموزگاران / دبیران رابط.

۱۴-۱۴. بهره گیری از همکاری انجمن اولیاء و مربیان واحد آموزشی تلفیقی- فراگیر در جهت آموزش و پرورش و توان بخشی دانش آموزان با نیازهای ویژه و نیز استفاده از خدمات نیروهای داوطلب ذیصلاح در واحد آموزشی.

۱۴-۱۵. ایجاد زمینه های مساعد برای تعامل صحیح میان دانش آموزان علی رغم تفاوت های آنان.

۱۴-۱۶. معرفی دانش آموزان با نیازهای ویژه بر اساس توانمندی آنان جهت شرکت در مسابقات ورزشی، علمی، فرهنگی و هنری عادی و ویژه با هماهنگی واحد آموزشی پشتیبان و آموزگار / دبیر رابط.

۱۴-۱۷. حفظ و نگهداری (محرمانه) پرونده تشخیصی و توان بخشی دانش آموزان با نیازهای ویژه در واحد آموزشی.

ماده ۱۵: وظایف مدیر واحد آموزشی پشتیبان:

مدیر واحد آموزشی پشتیبان علاوه بر وظایف عمومی شغلی که در مقررات ذیربط آمده است، انجام وظایف ویژه ذیل را بر عهده خواهد داشت:

۱۵-۱. تلاش به منظور شناسایی، هدایت و جایگزینی دانش آموزان با نیازهای ویژه جهت تحصیل در واحد های آموزشی تلفیقی - فراگیر با همکاری آموزگاران / دبیران، مربیان و والدین دانش آموزان.

۱۵-۲. پشتیبانی تخصصی از دانش آموزان با نیازهای ویژه شاغل به تحصیل در واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیر از طریق تأمین وسایل کمک آموزشی، پرورشی و توان بخشی مورد نیاز آنان (ویلچر، کتاب های درشت خط، سمعک، وسایل خاص ورزشی و ...)، توسط اداره آموزش و پرورش منطقه، اداره آموزش و پرورش استثنایی استان و مشارکت مراکز دولتی و غیر دولتی و افراد خیر.

۱۵-۳. نظارت بر امور تخصصی آموزش تلفیقی - فراگیر دانش آموزان با نیازهای ویژه تحت پوشش با همکاری آموزگاران/ دبیران رابط.

۱۵-۴. بررسی و رسیدگی به گزارش های آموزگاران / دبیران رابط در مورد روند آموزش، پرورش و توان بخشی دانش آموزان با نیازهای ویژه و ارسال خلاصه گزارش های مربوط به هر نوبت (بر اساس کاربرگ پیوست شماره ۲)، پس از پایان آن نوبت، به اداره آموزش و پرورش استثنایی استان به منظور ارایه بازخورد به اداره کل آموزش و پرورش استان.

۱۵-۵. همکاری با ادارات آموزش و پرورش مناطق، جهت برگزاری گردهمایی ها، دوره های آموزش ضمن خدمت و جلسات تخصصی برای آموزگاران / دبیران رابط و کلاس های تلفیقی - فراگیر.

۱۵-۶. همکاری در شناسایی، ارزیابی و معرفی آموزگاران/ دبیران داوطلب کلاس ها به اداره آموزش و پرورش منطقه به منظور انتصاب در سمت آموزگار / دبیر رابط بر حسب نیاز.

۱۵-۷. تمهید حمایت های لازم برای معلمان رابط و مدیران واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیر تحت پوشش.

ماده ۱۶: وظایف اداره آموزش و پرورش منطقه:

۱-۱۶. تسهیل ثبت نام دانش آموزان با نیازهای ویژه در نزدیکترین واحدهای آموزشی به محل زندگی آنان و پشتیبانی های لازم درخصوص تأمین خدمات و تجهیزات آموزشی، پرورشی، ورزشی و توان بخشی آنان بر اساس نیازهایشان .

۲-۱۶. تأمین و سازماندهی آموزگاران / دبیران رابط بر اساس ضوابط مربوط با هماهنگی رییس اداره آموزش و پرورش استثنایی استان.

۳-۱۶. پیش بینی و برگزاری دوره های آموزش ضمن خدمت، همایش ها و گردهمایی های لازم و مرتبط با هماهنگی اداره آموزش و پرورش استثنایی استان.

۴-۱۶. پیش بینی طرح ها و ایجاد تسهیلات لازم جهت مناسب سازی فضاهای آموزشی و پرورشی واحدهای آموزشی متناسب با شرایط دانش آموزان با نیازهای ویژه.

۵-۱۶. سازماندهی و نظارت بر اجرای مطلوب آموزش های جبرانی و خدمات توان بخشی دانش آموزان با نیازهای ویژه، بر اساس ضوابط اعلام شده.

۶-۱۶. اعلام آمار دانش آموزان تلفیقی – فراگیر تحت پوشش و فهرست وسایل و تجهیزات آموزشی، پرورشی و توانبخشی مورد نیاز آنان به اداره کل استان.

۷-۱۶. توزیع مناسب تسهیلات و اعتبارات مالی لازم به واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیر به منظور راه اندازی، تجهیز و تکمیل اتاق های مرجع و تأمین خدمات آموزشی، پرورشی، ورزشی و توان بخشی برای نوآموزان و دانش آموزان با نیازهای ویژه.

۸-۱۶. همکاری با واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیر به منظور کاهش تراکم دانش آموزی کلاس بر اساس ضوابط مربوط.

۹-۱۶. ایجاد تسهیلات و نظارت بر اجرای مناسب ارزشیابی های دانش آموزان با نیازهای ویژه مطابق با آیین نامه امتحانات مصوب شورای عالی آموزش و پرورش.

۱۰-۱۶. ایجاد تسهیلات لازم جهت شرکت دانش آموزان با نیازهای ویژه در برنامه های علمی، فرهنگی، هنری و ورزشی عادی و ویژه برحسب مورد.

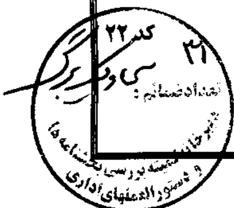
۱۱-۱۶. پشتیبانی از مدیران واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیر و پشتیبان به منظور انجام وظایف محوله و نظارت بر فعالیت های مزبور.

۱۲-۱۶. اقدام جهت تأمین و ارایه امتیاز و تسهیلات ویژه به آموزگاران / دبیران تلفیقی – فراگیر بنا به تشخیص رییس اداره آموزش و پرورش منطقه.

ماده ۱۷: وظایف اداره کل آموزش و پرورش استان و اداره آموزش و پرورش استثنایی استان :

۱-۱۷. اداره کل آموزش و پرورش استان موظف است متناسب با منابع مالی قابل تامین اقدامات ذیل را به عمل آورد:

۱-۱-۱۷. پیش بینی و تأمین اعتبارات لازم جهت برگزاری آموزش های جبرانی، دوره های ضمن خدمت و گردهمایی ها، لوازم و تجهیزات تخصصی آموزشی، پرورشی، ورزشی و توان بخشی و حقوق و مزایا و فوق العاده های ویژه آموزگاران / دبیران واحدهای آموزشی تلفیقی – فراگیر و پشتیبان.

۲-۱-۱۷. پیش بینی و تأمین اعتبارات لازم برای سرانه دانش آموزان مشمول آموزش تلفیقی - فراگیر برابر با اعلام ادارات آموزش و پرورش مناطق.

۳-۱-۱۷. پیش بینی و تأمین اعتبارات مالی لازم جهت تأمین تجهیزات آموزشی و مناسب سازی فضاهای واحدهای آموزشی تلفیقی – فراگیر با هماهنگی اداره کل نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس استان.

۴-۱-۱۷. تأمین تجهیزات تخصصی آموزشی ، پرورشی، ورزشی و توان بخشی مورد نیاز دانش آموزان مشمول آموزش تلفیقی – فراگیر بر اساس اعلام نیاز ادارات آموزش و پرورش مناطق.

۵-۱-۱۷. برقراری ارتباط و هماهنگی با سایر سازمان ها و نهادها نظیر ستاد توان بخشی مبتنی بر جامعه، معاونت های ذیربط سازمان بهزیستی و دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی استان به منظور استفاده از تسهیلات و خدمات آنان برای تأمین نیازهای آموزشی، پرورشی، ورزشی و توان بخشی دانش آموزان تلفیقی – فراگیر.

۶-۱-۱۷. نظارت بر حسن اجرای این شیوه نامه.

۲-۱۷. اداره آموزش و پرورش استثنایی استان:

۱-۲-۱۷. شناسایی، ارزیابی و تشخیص نیازهای ویژه دانش آموزان متقاضی تحصیل به روش تلفیقی – فراگیر و اعلام آن به ادارات آموزش و پرورش مناطق

۲-۲-۱۷. همکاری در تأمین نیروی انسانی متخصص و تجهیزات تخصصی مناسب واحدهای آموزشی تلفیقی – فراگیر

۳-۲-۱۷. نظارت بر روند ارایه خدمات آموزشی و تخصصی و نیروهای ارایه دهنده این خدمات به دانش آموزان با نیازهای ویژه در واحدهای آموزشی تلفیقی – فراگیر و پشتیبان.

۴-۲-۱۷. همکاری در پیش بینی و تأمین اعتبارات لازم جهت پشتیبانی تخصصی واحدهای آموزشی تلفیقی – فراگیر و پشتیبان استان.

۵-۲-۱۷. پشتیبانی تخصصی و همکاری با ادارات آموزش و پرورش مناطق در جهت برگزاری دوره های آموزشی و کارگاه های آموزشی مرتبط با آموزش تلفیقی – فراگیر.

۶-۲-۱۷. همکاری در تدارک تمهیدات لازم جهت گسترش آموزش تلفیقی – فراگیر.

۷-۲-۱۷. همکاری در تهیه بسته های اطلاع رسانی آموزشی و توان بخشی جهت ارتقاء سطح علمی کارکنان آموزش و پرورش عادی و استثنایی.

فصل چهارم : مقررات ثبت نام ، سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و آموزش های جبرانی

ماده ۱۸ : مقررات ثبت نام و امتحانات دانش آموزان مشمول آموزش تلفیقی – فراگیر:

۱-۱۸. دانش آموزان با نیازهای ویژه شاغل به تحصیل در واحدهای آموزشی عادی از نظر شرایط سنی و حداکثر تعداد سال های مردودی و شیو ه های ارزشیابی، تابع شرایط مندرج در آیین نامه های اجرایی و آموزشی شورای عالی آموزش و پرورش هستند و اطلاعات آنان در دفاتر آمار و امتحانات واحد آموزشی با ذکر عنوان تلفیقی – فراگیر ثبت می شود.

۲-۱۸. دانش آموزان مشمول آموزش تلفیقی – فراگیر با توجه به شرایط خاص از تسهیلات ویژه نظیر برگزاری امتحان به صورت چندگزینه ای، املاء صحیح غلط، دادن وقت اضافی، جایگزین کردن نمره بخش کتبی به جای شفاهی/ عملی و یا بالعکس، مناسب سازی سؤالات، استفاده از سؤالات درشت خط و استفاده از منشی (مسلط به مواد درسی) و آموزگار/ دبیر رابط در زمان امتحان برخوردار می شوند.

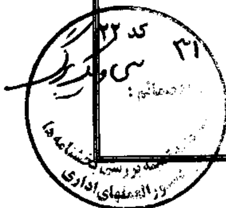
۳-۱۸. در صورت عدم موفقیت تحصیلی دانش آموز با نیازهای ویژه در واحد آموزشی تلفیقی – فراگیر و تأیید این موضوع توسط آموزگار / دبیر کلاس و آموزگار / دبیر رابط یا تمایل والدین به تحصیل فرزندشان در واحد آموزشی استثنایی، کمیته ای متشکل از آموزگار / دبیر کلاس، آموزگار / دبیر رابط، مدیر واحد آموزشی تلفیقی – فراگیر، مدیر واحد آموزشی پشتیبان، کارشناس مسؤول/ کارشناس آموزش گروه مربوط و کارشناس مسؤول/ کارشناس سنجش و توان بخشی اداره آموزش و پرورش استثنایی، تشکیل و پس از بررسی پیشینه تحصیلی دانش آموز، نسبت به تعیین بهترین جایگاه برای ادامه تحصیل وی در واحدهای آموزشی عادی یا استثنایی، تصمیم گیری خواهند نمود.

ماده ۱۹ : آموزش های جبرانی و نحوه ارایه آنها به دانش آموزان مشمول آموزش تلفیقی – فراگیر:

۱-۱۹. به منظور رفع مشکلات آموزشی و پرورشی دانش آموزان با نیازهای ویژه شاغل به تحصیل در واحدهای آموزشی عادی به استثناء دانش آموزان با مشکلات ویژه یادگیری، آموزش های جبرانی با توجه به ویژگی های دانش آموزان به صورت گروهی در خارج از ساعات اشتغال به تحصیل در واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیر، ترجیحاً در محل همان واحد آموزشی ارایه می شود که تعیین میزان ساعات مورد نیاز هر دانش آموز به پیشنهاد آموزگار/ دبیر کلاس و تأیید آموزگار / دبیر رابط بوده و توسط مدیر واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر برنامه ریزی و اجرا خواهد شد.

تبصره: ساعت تشکیل کلاس جبرانی برای هر ماده درسی در هفته حداکثر تا یک برابر ساعات هفتگی آن ماده درسی خواهد بود.

۲-۱۹. با تصویب کمیته برنامه ریزی استان، سازماندهی و صدور ابلاغ عوامل اجرایی آموزش های جبرانی با همکاری مدیران واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیر ازطریق اداره آموزش و پرورش منطقه صورت خواهد گرفت.عوامل اجرایی واحد های آموزشی مجری کلاس های جبرانی شامل مدیر، معاون یا معاون اجرایی و خدمتگزار یا سرایدار خواهد بود.

۱۹-۳. در ارائه آموزش های جبرانی در دوره ابتدایی اولویت با معلم همان کلاس و یا معلم همپایه بوده و در سایر دوره های تحصیلی دبیران تخصصی مربوط، از همان واحد آموزشی اولویت خواهند داشت.

۱۹-۴. سازماندهی کلاس های جبرانی پس از تعیین نیازهای دانش آموزان توسط مدیر واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر و با همکاری اداره آموزش و پرورش منطقه انجام می شود. در صورت نیاز، این کلاس ها تا قبل از شروع امتحانات پایان سال ادامه خواهند داشت.

تبصره ۱. موافقت والدین یا سرپرست قانونی دانش آموز با نیازهای ویژه و همکاری آنان برای شرکت وی در کلاس های جبرانی ضروری است.

تبصره ۲. چنانچه امکان تشکیل کلاس آموزش جبرانی در واحد آموزشی مربوط فراهم نبود، دانش آموزان متقاضی با موافقت والدین یا سرپرستان قانونی آنها، به نزدیکترین واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر دایرکننده کلاس آموزش جبرانی هدایت می شوند و یا چند واحد آموزشی همجوار می توانند ضمن هماهنگی نسبت به تشکیل کلاس آموزش جبرانی در یکی از واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیری که دارای مرکزیت است، اقدام نمایند.

۱۹-۵. حق الزحمه معلمان (حق التدریس) و عوامل اجرایی (اضافه کار) واحدهای آموزشی مجری کلاس های جبرانی با رعایت سایر مقررات از محل اعتبار اداره آموزش و پرورش منطقه قابل پرداخت می باشد.

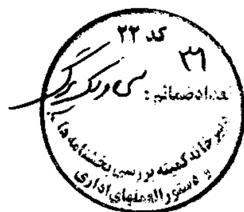
فصل پنجم : ضوابط اداری و مالی

ماده ۲۰ : برابر با ضوابط و مقررات مورد عمل، آموزگاران / دبیران دانش آموزان تلفیقی - فراگیر از پنج درصد سختی کار بیشتر نسبت به معلمان مشابه برخوردار خواهند شد و به ازای هر دو سال تدریس موفق از سوی اداره آموزش و پرورش منطقه مورد تشویق و تقدیر کتبی قرار خواهند گرفت.در صورت تامین منابع، معلمان دانش آموزان تلفیقی - فراگیر که در کلاس های چند پایه تدریس می کنند روزانه ۲ ساعت اضافه تدریس مطابق با مقررات دریافت می نمایند.

ماده ۲۱. ساعات موظف و تمامی مزایا و فوق العاده شغل آموزگاران / دبیران رابط، مشابه آموزگاران، دبیران و هنرآموزان شاغل در واحدهای آموزشی آموزش و پرورش استثنایی خواهد بود.

ماده ۲۲. به منظور تأمین نیازهای مدارس به آموزگاران / دبیران رابط، ادارات آموزش و پرورش مناطق می توانند در صورت تامین منابع با صدور ابلاغ غیرموظف از خدمات آنان استفاده نمایند.

ماده ۲۳. دو پنجم سرانه دانش آموز مشمول آموزش تلفیقی – فراگیر به حساب واحدهای آموزشی تلفیقی - فراگیر و سه پنجم آن به حساب واحدهای آموزشی پشتیبان واریز می شود.

پیوست ۱

اطلاعات دانش آموزان مشمول آموزش تلفیقی – فراگیر و گزارش خدمات ارایه شده و پیشرفت تحصیلی آنان

سال تحصیلی ...

الف. مشخصات دانش آموز:

نام و نام خانوادگی:	تاریخ تولد:	شماره شناسنامه:	نوع و شدت آسیب دیدگی:
پایه تحصیلی:	دوره تحصیلی:	سال ورود به پایه تحصیلی جاری:	
نام پدر:	میزان تحصیلات:	شغل:	تلفن تماس:
نام و نام خانوادگی مادر:	میزان تحصیلات:	شغل:	تلفن تماس:
نام و نام خانوادگی سرپرست:	میزان تحصیلات:	شغل:	تلفن تماس:

ب– مشخصات واحد آموزشی تلفیقی – فراگیر:

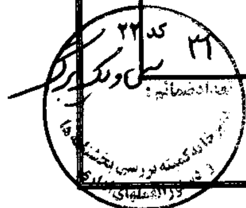
نام واحد آموزشی:	استان:	شهرستان:	ناحیه / منطقه:	موقعیت: شهری ☐ روستایی☐
نام و نام خانوادگی مدیر:		نشانی و تلفن:		

ج– مشخصات واحد آموزشی پشتیبان:

نام واحد آموزشی:	شهرستان:	ناحیه / منطقه:	موقعیت: شهری ☐ روستایی☐
نام و نام خانوادگی مدیر:		نشانی و تلفن:	

د: مشخصات آموزگار / دبیر رابط:

نام و نام خانوادگی:	میزان تحصیلات:	سابقه خدمت:
سابقه خدمت در آموزش تلفیقی - فراگیر:	روز و ساعت ارایه خدمات به دانش آموز:	
نشانی و تلفن تماس: توضیحات...		

هـ- خدمات ارایه شده:

آیا دانش آموز به تجهیزات توان بخشی نیاز دارد؟

نام وسیله مورد نیاز دانش آموز:

آیا این وسیله به موقع تهیه و دراختیار دانش آموز قرار گرفته است؟

پیگیری و اقدامات انجام گرفته توسط آموزگار / دبیر رابط در این خصوص:

آیا دانش آموز به خدمات توان بخشی نیاز دارد؟

نوع خدمات توان بخشی مورد نیاز دانش آموز:

میزان ساعات مورد نیاز دانش آموز به بهره گیری از خدمات توان بخشی:

نام مرکز ارایه دهنده خدمات توان بخشی به دانش آموز:

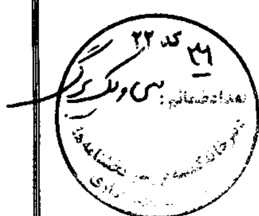
آیا دانش آموز و والدینش به خدمات مشاوره ای نیاز دارند؟

آیا دانش آموز و والدینش از خدمات مشاوره ای مورد نیاز بهره مند شده اند؟

این خدمات به چه صورت ارایه شده است، فردی یا گروهی؟

خدمات مشاوره ای توسط چه فرد یا افرادی ارایه شده اند؟

میزان ساعات یا جلسات ارایه خدمات مشاوره ای به دانش آموز و والدینش:

با توجه به ویژگی های دانش آموز آیا نیاز به مناسب سازی فضای مدرسه وجود دارد؟

نوع مناسب سازی مورد نیاز:

پیگیری و اقدامات به عمل آمده توسط آموزگار/ دبیر رابط در این خصوص:

آیا دانش آموز نیاز به آموزش های جبرانی دارد؟

در چه ماده / مواد درسی؟

در هر ماده / مواد درسی، به چه میزان در هفته / ماه؟

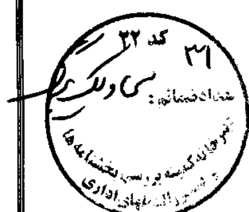
پیگیری و اقدامات آموزگار / دبیر رابط درخصوص اطلاع رسانی به موقع و تأمین این آموزش ها برای دانش آموز:

با توجه به ویژگی های دانش آموز آیا به وسایل خاص تربیت بدنی نیاز دارد؟

نوع وسیله / وسایل مورد نیاز:

پیگیری و اقدامات به عمل آمده توسط آموزگار / دبیر رابط درخصوص تأمین و ارایه وسیله / وسایل مورد نیاز دانش آموز:

توضیحات لازم:

گزارش مهمترین اقدامات انجام شده توسط آموزگار / دبیر رابط برای دانش آموز...

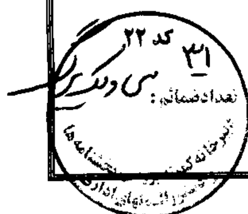
در نیمسال اول سال تحصیلی ...

مهر		آبان	
اقدامات	نتایج	اقدامات	نتایج

آذر		دی	
اقدامات	نتایج	اقدامات	نتایج

نام و نام خانوادگی آموزگار / دبیر رابط : تاریخ و امضاء :

نام و نام خانوادگی مدیر واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر : تاریخ و امضاء :

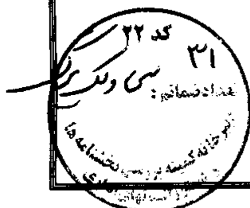
گزارش ارزیابی از وضعیت تحصیلی و پیشرفت دانش آموز...

نیمسال اول سال تحصیلی – در هر یک از مواد درسی(ذکر علت در صورت عدم پیشرفت)

ردیف	ماده درسی	نقاط قوت	نقاط ضعف

نام و نام خانوادگی آموزگار / دبیر رابط : تاریخ و امضاء :

نام و نام خانوادگی مدیر واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر : تاریخ و امضاء :

گزارش مهمترین اقدامات انجام شده توسط آموزگار / دبیر رابط برای دانش آموز...

در نیمسال دوم سال تحصیلی ...

بهمن		اسفند	
اقدامات	نتایج	اقدامات	نتایج
فروردین		اردیبهشت	
اقدامات	نتایج	اقدامات	نتایج

نام و نام خانوادگی آموزگار / دبیر رابط : تاریخ و امضاء :

نام و نام خانوادگی مدیر واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر : تاریخ و امضاء :

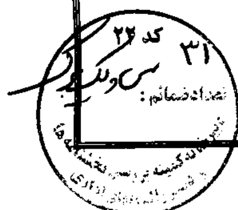
گزارش ارزیابی از وضعیت تحصیلی و پیشرفت دانش آموز...

نیمسال دوم سال تحصیلی- در هر یک از مواد درسی(ذکر علت در صورت عدم پیشرفت)

ردیف	ماده درسی	نقاط قوت	نقاط ضعف

نام و نام خانوادگی آموزگار / دبیر رابط : تاریخ و امضاء :

نام و نام خانوادگی مدیر واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر : تاریخ و امضاء :

پیوست ۲

گزارش خلاصه اقدامات انجام شده برای دانش آموزان مشمول آموزش تلفیقی – فراگیر[1]

سال تحصیلی ...

الف– مشخصات واحد آموزشی پشتیبان:

نام واحد آموزشی :　　استان:　　شهرستان:　　ناحیه / منطقه:　　موقعیت: شهری ☐ روستایی☐

نام و نام خانوادگی مدیر:　　نشانی و تلفن:

ب– تعداد دانش آموزان تلفیقی – فراگیر:

تعداد مدارس عادی تحت پوشش واحد آموزشی پشتیبان:	نام آموزشگاه / آموزشگاه ها:
تعداد آموزگاران / دبیران رابط مرتبط با واحد آموزشی پشتیبان:	نام و نام خانوادگی آموزگار / دبیررابط:
تعداد دانش آموزان تلفیقی - فراگیر تحت پوشش واحد آموزشی پشتیبان به تفکیک دوره تحصیلی: پیش دبستانی:　ابتدایی:　متوسطه اول :　متوسطه دوم :	

ج– گزارش فعالیت (حتی الامکان به تفکیک) دانش آموز تحت پوشش:

نوبت اول/ دوم سال تحصیلی	اقدامات	نتایج
نوبت اول		
نوبت دوم		
توضیحات/ ملاحظات:		
پیشنهادها:		

نام و نام خانوادگی مدیر:　　مهر و امضاء و تاریخ:

---

[1] این کاربرگ حداکثر پس از هر نوبت تحصیلی تکمیل و جهت بررسی به اداره آموزش و پرورش استثنایی استان ارسال می شود .

پیوست ۳

ضوابط مناسب سازی فضاهای آموزشی

جهت سهولت دسترسی دانش آموزان با نیازهای ویژه مشمول آموزش تلفیقی - فراگیر

مقدمه

بر اساس آمار سازمان بهداشت جهانی در حدود ۱۰٪ از جمعیت جهان دچار نوعی معلولیت می باشند که رقمی قابل توجه است. در سال های اخیر، در اکثر کشورهای دنیا طراحان فضاهای شهری و ساختمان های عمومی و آموزشی حسب مورد و به لحاظ نیاز مبرم جامعه اقدام به طراحی فضاهایی نموده اند که در عمل استفاده از آن ها توسط معلولان بیش از پیش تسهیل شده و موجب گردیده تا فعالیت روزمره این قشر از جامعه در محیط های آموزشی و به طور کلی شهری امکان پذیر گردد.

با توجه به این که در دنیای امروز حرکت به سمت عادی سازی آموزش دانش آموزان استثنایی می باشد به همین منظور لازم است در فضاهای داخلی مراکز آموزشی (به شرح ذیل) تا حد امکان ضوابطی جهت سهولت رفت و آمد این گونه دانش آموزان رعایت گردد:

۱- ورودی ها ۲- راهرو ۳- بازشو (در و پنجره) ۴- پله ۵- سطح شیب دار ۶- آسانسور ۷- فضاهای بهداشتی ۸- کلاس ها ۹- کتابخانه ۱۰- نیمکت و میزکار ۱۱- آبخوری و آبسردکن ۱۲- نصب علایم در فضاها ۱۳- محوطه

۱- ورودی ها:

اساساً ورودی ها و راهروهای داخلی باید دارای عرضی بیشتر از ۱۰۰ سانتی متر و طولی کمتر از ۱۰ متر باشد و نیز به فرد معلول که بر روی صندلی چرخدار نشسته امکان عقب گرد و مانور دهند، برای درنظر گرفتن فضای لازم برای مانور چرخش صندلی چرخدار در حوالی ورودی ها، نواحی ابتدایی و انتهایی، جلوی درها و به طور کلی در فاصله ای کمتر از ۱۰ متر ضروری می باشد. اصولاً فضای مانور باید در زمینی مسطح واقع شود.

۱-۱- ورودی ساختمان حتی الامکان هم سطح پیاده رو باشد.

۱-۲- پیاده رو منتهی به ورودی معلولان باید با علایم حسی مشخص شود.

۱-۳- حداقل عمق فضای جلوی ورودی ۱۴۰ سانتی متر باشد.

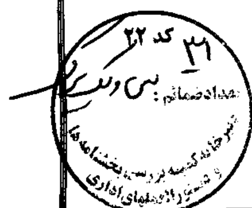
۱-۴- وجود سایه بان به عرض حداقل ۱۴۰ سانتی متر بر روی فضای جلوی ورودی الزامی است.

۱-۵- حداقل عرض بازشوها در ورودی ساختمان ۱۶۰ سانتی متر باشد.

۲- راهرو:

۲-۱- درهای ورودی کلاس ها و اتاق ها نباید در مسیر راهرو به نحوی قرار گیرد که برای عبور معلول مشکلی ایجاد نماید.

۲-۲- حداقل عرض راهرو ۱۴۰ سانتی متر باشد.

۳-۲- کف راهرو باید غیر لغزنده باشد و از نصب کف پوش ها با پرز بلند نیز خودداری شود.

۴-۲- در صورت اختلاف سطح کف راهرو باید با سطح شیب دار به صورت میانی تأمین گردد.

۵-۲- اشیاء نصب شده روی دیوار راهروها (صندوق پیشنهادات ،...) نباید بیش از ۱۰ سانتیمتر در مسیر راهرو پیش آمدگی داشته باشد.

۶-۲- در راهرو (حداقل در یک طرف) باید میله ی دستگرد جهت حرکت این دانش آموزان نصب گردد.

۳- بازشو (در و پنجره):

درب کلاس ها و فضاهای آموزشی باید به طریقی باشد که به آسانی از طرف معلولان مورد استفاده قرار گیرند، درصورتی که از درب شیشه ای استفاده می شود، اولاً ناحیه تحتانی آن باید از مصالحی ساخته شود که در مقابل برخورد با صندلی چرخدار مقاومت کند، ثانیاً از فاصله دور برای معلولان قابل تمیز و تشخیص باشد.

۱-۳- حداقل عرض مفید هر لنگه در برای عبور صندلی چرخدار ۸۰ سانتی متر باشد.

۲-۳- در مورد درب هایی که به خارج باز می شوند تأمین دید کافی الزامی است.

۳-۳- حداکثر ارتفاع دید از کف تمام شده ۱۰۰ سانتی متر باشد.

۴-۳- درب ها باید دارای پاخور به ارتفاع ۲۵ سانتی متر باشد.

۵-۳- تمامی درب ها باید به سهولت باز و بسته شوند و زاویه باز شوی آن ها حداقل ۹۰ درجه باشد.

۶-۳- درب ها باید حتی المقدور بدون آستانه باشد (خصوصاً درب کلاس ها) در صورت اجبار حداکثر ارتفاع آستانه ۲ سانتی متر باشد.

۷-۳- ارتفاع دستگیره (برای در و پنجره) از کف حداکثر ۱۲۰ سانتی متر باشد و دستگیره درها از نوع اهرمی باشد.

۸-۳- تمامی درب ها و پنجره هایی که تا کف دارای شیشه هستند در مقابل ضربه صندلی چرخدار محافظت و از شیشه مقاوم ساخته شده باشد.

۹-۳- رنگ درها و چارچوب ها باید در تضاد با رنگ دیوار همجوار خود باشد.

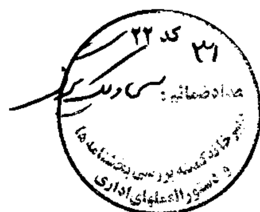
۴- پله:

۱-۴- وجود علایم حسی در کف حداکثر تا ۶۰ سانتی متر قبل از ورود به قفسه پله برای هشدار به نابینایان الزامی است.

۲-۴- عرض کف پله ۳۰ سانتی متر و حداکثر ارتفاع آن ۱۷ سانتی متر باشد.

۳-۴- حداقل عرض پله ۱۲۰ سانتی متر است.

۴-۴- نصب دست انداز (دیوارهای حفاظتی) در طرفین پله الزامی است.

۴-۵- ارتفاع دستگیره از کف پله برای کودکان ۶۰ سانتی متر و برای بزرگسالان ۸۵ سانتی متر باشد.

۴-۶- لبه پله کاملاً غیرلغزنده بوده و به وسیله اختلاف رنگ قابل تشخیص باشد.

۴-۷- از نصب هر گونه پله با لبه غیر مسطح و گرد کردن لبه پله خودداری شود.

۴-۸- در کناره های عرض پله، تغییر لبه مخصوص برای جلوگیری از لغزش عصا الزامی است.

۴-۹- پاخور پله باید بسته باشد و پیشامدگی لبه پله از پاخور نباید بیش از ۲ سانتی متر باشد.

۴-۱۰- حداقل عمق پاگرد پله ۱۲۰ در۱۲۰ سانتی متر باشد.

۵- سطح شیب دار:

هرگاه با اختلاف سطح افقی روبرو شویم، می توانیم برای عبور از سطحی به سطح دیگر از رمپ یا سطح شیب دار استفاده کنیم. در این صورت سطح شیب دار باید حتی الامکان دارای شیب یکنواختی باشد که صندلی چرخدار بتواند به آسانی و بدون مشکل از آن بالا رفته یا پایین بیاید. هرگاه از سطح شیب دارتند استفاده کنیم(شیب بیشتر از ۸٪) باید از طول رمپ کاسته گردد و در قسمت های میانی آن ها نواحی برای استراحت و برطرف کردن خستگی افراد درنظر بگیریم.

۵-۱- حداقل عرض هم سطح شیب دار ۱۲۰ سانتی متر باشد.

۵-۲- برای سطوح شیب دار تا ۲ متر طول، حداکثر شیب ۸٪ با عرض ۱۲۰ سانتی متر باشد.

۵-۳- در سطح شیب دار بیش از ۳ متر طول (تا حد مجاز ۹ متر) در ازای هر متر افزایش طول ۵ سانتی متر به عرض مفید آن اضافه و ۰/۵٪ از شیب آن کاسته شود.

۵-۴- پیش بینی یک پاگرد به عمق حداقل ۱۵۰ سانتی متر و با در نظر گرفتن حداکثر طول افقی ۹ متر الزامی است .تأمین ایمنی فرد معلول بر روی سطوح شیب دار از مهم ترین مواردی است که باید مورد توجه قرار گیرد، بدین منظور باید در طرفین سطح شیب دار میله هایی (دستگرد) را تعبیه نمود تا ایمنی فرد معلول را تضمین نماید.

۵-۵- کف سطح شیب دار باید غیرلغزنده باشد.

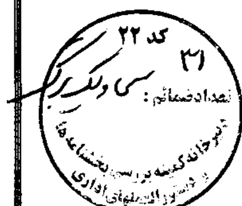
۵-۶- سطوح شیب دار و ورودی ساختمان باید مسقف باشد تا در هنگام برف و باران مشکلی ایجاد نگردد.

۵-۷- نصب میله دستگرد در طرفین الزامی است.

۵-۸- ارتفاع میله دستگرد از کف سطح شیب دار برای شخص نشسته ۷۵ سانتی متر، برای شخص ایستاده ۸۵ سانتی متر و برای کودکان ۶۰ سانتی متر باشد.

۵-۹- حداکثر قطر میله دستگرد ۳/۵ سانتی متر و حداقل فاصله بین آن و دیوار ۴ سانتی متر باشد.

۵-۱۰- حداکثر قطر میله دستگرد ۳/۵ سانتیمتر و حداقل فاصله بین آن و دیوار ۴ سانتیمتر باشد.

ابعاد صندلی چرخدار به شرح زیر باشد:

۱- طول صندلی: ۱۲۰ سانتی متر ۲- ارتفاع کل صندلی: ۹۰ سانتی متر ۳- قطر چرخ بزرگ: ۶۰ سانتی متر

۴- عرض صندلی: ۷۰ سانتی متر ۵ - ارتفاع کف صندلی تا زمین: ۴۸ سانتی متر ۶- ارتفاع دسته صندلی تا زمین: ۷۲ سانتی متر

همچنین به ابعاد صندلی چرخدار با سرنشین مجموعاً ۵ سانتی متر در عرض و ۵ سانتی متر در طول اضافه می گردد.

۶- آسانسور:

در ساختمان های آموزشی که برای دسترسی به طبقات از آسانسور استفاده می شود ایجاد شرایط ذیل جهت قابل استفاده نمودن برای معلولان الزامی است:

۱-۶- آسانسور باید هم سطح ورودی و یا در دسترس بلامانع صندلی چرخدار قرار گیرد.

۲-۶- حداقل فضای انتظار در جلو آسانسور در هر طبقه ۱۵۰ در ۱۵۰ سانتی متر باشد.

۳-۶- آسانسور قابل استفاده برای معلولان باید دارای مشخصات ذیل باشد:

۱-۳-۶- مجهز به در کشویی یا چشم الکترونی به ارتفاع ۷۵ سانتیمتر از کف باشد.

۲-۳-۶- حداقل ابعاد مفید کابین آسانسور ۱۴۰ در ۱۱۰ سانتی متر باشد.

۳-۳-۶- نصب دستگیره های کمکی در دیواره های کابین آسانسور در ارتفاع ۸۵ سانتی متر از کف الزامی است.

۴-۳-۶- در محل های پر تردد معلولان، ارتفاع دگمه های کنترل کننده آسانسور حداکثر ۱۲۰ - ۱۰۰ سانتی متر، حداقل برجستگی آن ۱/۵ سانتی متر و حداقل قطر آن ۳ سانتی متر و نیز برای استفاده نابینایان روی دگمه ها از علایم حسی باید استفاده شود. ضمنا تمامی دگمه های کنترل کننده دارای رنگی متضاد با رنگ زمینه خود باشد.

۵-۳-۶- لازم است توقف آسانسور با زنگ، چراغ و به طور گویا مشخص شود و در صورت نصب تلفن ارتفاع آن از کف اتاقک حداکثر ۱۲۰ سانتیمتر باشد.

۷- فضای بهداشتی:

در قسمت هایی از ساختمان های آموزشی که معلولان تردد می نمایند تعبیه حداقل یک سرویس بهداشتی مختص آنان با شرایط ذیل الزامی است:

۱-۷- حداقل اندازه سرویس بهداشتی ۱۵۰ در ۱۷۰ سانتی متر می باشد و قابلیت برگشت صندلی چرخدار در این فضا الزامی است.

۲-۷- درب سرویس بهداشتی باید رو به بیرون باز شود و گشودن آن در مواقع ضروری از بیرون امکانپذیر باشد.

۳-۷- نصب کاسه توالت فرنگی به ارتفاع ۴۵ سانتی متر از کف و با فاصله ی ۳۰ سانتیمتر از دیوار مجاور الزامی است.

۴-۷- نصب میله های دستگردکمکی افقی در طرفین کاسه توالت به ارتفاع ۷۰ سانتی متر از کف و ۲۰ سانتی متر جلوتر از لبه جلوی کاسه الزامی است.

۵-۷- نصب میله های دستگردکمکی عمودی با فاصله ۳۰ سانتی متر از جلو کاسه و ۴۰ سانتی متر بالاتر از نشیمن توالت به روی دیوار مجاور اجباری است. دامنه نوسان میله های عمودی ۸۰ تا ۱۲۰ سانتی متر از کف باشد.

۶-۷- نصب میله دستگرد اضافی افقی بر روی قسمت داخلی درب به ارتفاع ۸۰ سانتی متر از کف و ۱۵ سانتی متر فاصله از محور لولا و با طول ۳۰ سانتیمتر الزامی است.

۷-۷- دستشویی سرویس های بهداشتی باید به نوعی نصب شود که بدون جابجایی فرد معلول از روی توالت توسط وی قابل استفاده باشد.

۸-۷- ارتفاع مناسب دستشویی از کف برای معلولان ۷۵ تا ۸۰ سانتی متر می باشد.

۹-۷- حداقل عمق بدون مانع از زیر دستشویی ۴۵ سانتی متر است.

۱۰-۷- شیرهای دستشویی باید به صورت اهرمی و به آسانی باز و بسته شوند، به نحوی که فرد معلول بتواند با اندک فشار،نه تنها شیر آب را باز کند بلکه درجه حرارت آن را نیز تنظیم نماید.

۱۱-۷- ارتفاع لبه پایینی آینه دستشویی معلولان از کف حداکثر ۸۵ سانتی متر می باشد.

۱۲-۷- حداکثر ارتفاع آویز حوله و جای صابون از کف ۷۵ سانتی متر می باشد.

۸- کلاس ها:

۱-۸- ارتفاع لبه پایینی تخته سیاه از کف، حداکثر ۸۰ سانتی متر باشد.

۲-۸- نور کلاس درس باید به اندازه کافی باشد(به ویژه برای کودکان و دانش آموزان کم بینا)

۳-۸- ضروری است که کودکان و دانش آموزان کم بینا، ناشنوا و کم شنوا در ردیف های اول کلاس جایگزین شوند.

۴-۸- پیش بینی رمپ با شیب مناسب، در کنار سکوی تخته سیاه جهت سهولت رفت و آمد معلولان ضروری است.

۵-۸- ارتفاع رخت آویز کلاس از کف برای گروه سنی الف برابر ۹۷ سانتیمتر و برای گروه سنی ب برابر ۱۰۹ و برای گروه سنی ج برابر ۱۲۰ سانتیمتر باشد.

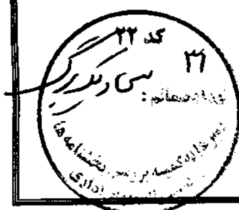
۶-۸- فاصله بین ردیف های میز و نیمکت در کلاس برای عبور راحت معلولین باید ۸۰ سانتیمتر باشد.

۷-۸- مدیران مدارس می تواند کلاس هایی که دانش آموزان معلول دارند را حتی الامکان کنار هم و در طبقه هم کف قرار دهند.

۹- کتابخانه:

۱-۹- کل فضای کتابخانه مدارس باید قابل دسترسی باشد.

۲-۹- حداقل ۵٪ یا حداقل یکی از هر عنصر نیمکت ثابت، میزها یا محل های مطالعه و همچنین فضای آزاد بین میزها باید قابل دسترس باشد.

۳-۹- حداقل فضای آزاد مسیر در محل برگه دان، قفسه مجلات و کتاب های مرجع و بین ردیف ها باید ۹۰ سانتی متر باشد. ارتفاع قابل دسترس از روبرو باید بین ۴۰ تا ۱۲۰ سانتی متر و از پهلو باید بین ۱۵ تا ۱۳۵ سانتی متر از کف تمام شده باشد.

۱۰- نیمکت و میز کار:

درصورتی که در اتاق های مدارس، نیمکت، میز یا میزهای کار به صورت ثابت یا جاسازی شده پیش بینی شده باشد، حداقل ۵٪ از این عناصر یا حداقل یکی از آن ها (هر کدام بیشتر باشد) باید مطابق شرایط زیر قابل دسترس افراد معلول باشد:

الف- درصورتی که فضاهای نیمکت برای اشخاص با صندلی چرخدار جلو میزها یا سطوح کار پیش بینی شده باشد، حداقل باید ۷۱ سانتی متر بلندی و ۷۵ سانتی متر عرض و ۵۰ سانتی متر عمق داشته باشد.

ب- ارتفاع سطح میزها و سطوح کار باید بین ۷۰ تا ۸۵ سانتی متر از کف یا زمین باشد.

ج- میز و صندلی مخصوص معلولین جسمی – حرکتی در کلاس ها به صورت انفرادی، قابل تنظیم و دارای کمربند ایمنی باشد.

د- با توجه به این که نابینایان اغلب ماشین پرکینز و یا ضبط صوت با خود به همراه دارند، لازم است میز و صندلی آن ها علاوه بر دارا بودن پریز برق در کلاس فضای کافی برای استقرار وسایل فوق را داشته باشد.

هـ - برای قرار گرفتن صندلی چرخ دار در کلاس باید فضای خالی بدون نیمکت در ابعاد ۱۴۰ در ۱۰۰ سانتیمتر در نظر گرفته شود.

۱۱- آبخوری و آبسردکن:

۱-۱۱- لازم است تمامی آبخوری های نصب شده در ساختمان ها برای افراد معلول نیز قابل استفاده باشد.

۲-۱۱- آبخوری باید دارای فضای آزاد زانو به ارتفاع ۷۰ سانتی متر از کف باشد و بین ۴۵ تا ۵۰ سانتی متر عمق داشته باشد.

۳-۱۱- لازم است فضای آزاد به ابعاد ۱۲۰ در ۷۵ سانتی متر جلوی آبخوری برای حرکت صندلی چرخدار وجود داشته باشد تا در مواقعی که فضای آزاد برای زانو وجود ندارد، فرد روی صندلی چرخدار بتواند به صورت موازی از آن استفاده نماید.

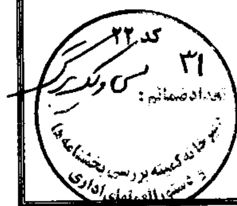
۴-۱۱- ارتفاع فواره نباید از ۹۰ سانتی متر از کف تمام شده بیشتر باشد.

۵-۱۱- استفاده از لیوان یکبار مصرف در کنار آبخوری و آبسردکن

۱۲- نصب علایم در فضاها:

تمامی اماکن، فضاهای شهری، آموزشی، غیرآموزشی و حتی قسمت هایی از ساختمان های عمومی که برای استفاده معلولان طراحی و تجهیز گردیده اند باید به وسیله علامت ویژه معلولان مشخص گردد:

۱-۱۲- باید تمامی علایم و نشانه گذاری ها برای نابینا و کم بینایان واضح ، فاقد انعکاس نور و قابل درک باشد. استفاده از رنگ های متضاد و مصالح مختلف می تواند راه حل مناسبی برای تغییر مسیر پیاده رو با وجود سطوح شیب دار برای نابینایان و کسانی که دارای دید محدود هستند، باشد. در این صورت فرد نابینا می تواند وجود سطح شیب دار یا تغییر جهت مسیر را با استفاده از تشخیص صدای ضربه عصا یا پا بر روی مصالح کف پوش دریابد.

۲-۱۲- استفاده از رنگ هایی که به صورت متضاد و یا با مصالح گوناگون بر روی دیوارها کشیده می شوند نیز حایز اهمیت است. فرد نابینا می تواند با لمس کردن مسیر خط کشی شده ای که بر روی دیوار ترسیم شده، مصالح گوناگون را از یکدیگر تشخیص دهد و راه خود را انتخاب نماید. در برخی از کشورها نابینایان به دستگاه های حساسی مجهز هستند که قادرند آن ها را در مسیر خود هدایت نمایند. این دستگاه ها به کمک ارتعاشات صوتی اشیاء موجود در محوطه حرکت فرد نابینا را به او اعلام می کند و وی را همانند کسی که در داخل معبر معینی درحرکت است، راهنمایی می کند.

۳-۱۲- به طور کلی تعداد پله های عمودی هر دهانه باید با یکدیگر برابر باشند، زیرا این مسئله برای نابینایان فوق العاده حایز اهمیت است.

۴-۱۲- پله های ساختمان های آموزشی و غیرآموزشی باید برای کسانی که بینایی بسیار کمی دارند (کم بینایان) نیز قابل مشاهده باشد. بهتر است رنگ، جنس و مصالح کف پوش پله ها از پاگرد ها مجزا شود (با استفاده از مصالح مختلف در رنگ های متضاد) می توان در پاگرد پله از فواصل ۳۰ سانتی متری از اولین و آخرین پله، نوار مشخص کننده ای را قرار داد که رنگ متضاد، شروع و اتمام پله را به فرد کم بینا اطلاع دهد.

۵-۱۲- سطوح شیب دار باید برای نابینایان نیز قابل تشخیص باشند. ارجح است که رنگ و جنس مصالح کف پوش سطح شیب دار از پاگرد افقی مجزا شود. می توان در پاگرد افقی و در فاصله ۳۰ سانتی متری از شروع و اتمام شیب دار، نوار مشخص کننده ای را قرار داد که با رنگ متضاد، وجود سطح مورب را به افراد نابینا اطلاع دهد.

۶-۱۲- درب ورودی اصلی توالت معلولین در مراکز آموزشی باید با استفاده از علایم، قابل تشخیص باشد.

۷-۱۲- به منظور آشنایی دانش آموزان نابینا لازم است در صورت امکان در بدو ورود نسبت به تهیه نقشه برجسته مکان آموزشی اقدام شود.

۱۳- محوطه مدارس:

۱-۱۳- لازم است کف محوطه مدرسه هموار و قابل عبور برای صندلی چرخدار باشد.

۲-۱۳- محوطه مدرسه باید دارای فضای باز کافی باشد.

۳-۱۳- کف محوطه باید سخت و غیرلغزنده باشد.

۴-۱۳- بهترین کف پوش، آسفالت یا بتن دانه بندی درشت است.

۵-۱۳- درصورت وجود فضا، در محوطه مدارس باید وسایل بازی مخصوص معلولین طراحی شود.

۶-۱۳- برای مشخص شدن موانع احتمالی از رنگ های متضاد استفاده شود.

